

Til: AVDELINGSSTYRET
Fra: DEKAN
Saksframlegg ved: Øyvind Steinslett
Dato: 28.02.06

A 05/06 Strategisk plan 2006 - 2010

Vedlegg:

1. Forslag til Strategisk plan 2006 – 2010
2. Strategisk utredning
3. Oversikt over eksterne høringsinstanser
4. Eksterne høringsuttalelser
5. SWOT-analyse for ALT

Innledning

Det fremlagte forslaget til ny strategisk er strukturert i henhold til de fem overordnede områdene:

- Utdanning
- Læringsmiljø og studiekvalitet
- Forskning, utvikling og formidling
- Samarbeid med samfunns- og arbeidsliv
- Kompetanse- og organisasjonsutvikling.

Innenfor hvert av disse områdene sier det fremlagte forslaget til strategisk plan noe om hvilke krav vi setter til oss selv innen disse områdene (posisjonering), og hvilke strategier (virkemidler) som vil fokuseres på for å nå de ønskede mål.

Proessen frem til ny strategisk plan

Det har fra første stund i prosessen blitt lagt opp til en åpen prosess, med stor grad av medvirkning og mulighet for innflytelse fra tilsatte ved avdelingen. Dette fordi strategisk plan vil berøre samtlige tilsatte, men også for å få en best mulig diskusjon og debatt rundt ny strategisk plan, og for å få en felles forståelse for avdelingens situasjon i forhold til eksterne og interne forhold. Med dette har håpet vært å etablere en bred forståelse for de valg som til slutt nedfelles i strategisk plan.

Proessen med å utvikle et forslag til ny strategisk plan startet ved at det ble nedsatt fem arbeidsgrupper som skulle se på styrker, svakheter, muligheter og trusler innenfor områdene:

- HiST ALT som studieorganisasjon - Tegnspråk- og tolkeutdanningen
- HiST ALT som studieorganisasjon – Allmennlærerutdanningen
- HiST ALT som salgsorganisasjon
- HiST ALT som forskningsorganisasjon
- HiST ALT som organisasjon

Arbeidsgruppene la frem sitt arbeid på personalmøte 6. oktober 2005. Det ble deretter utarbeidet en SWOT-analyse for hele avdelingen (vedlegg 5). Med utgangspunkt i SWOT-analysen, sammen med en rekke andre bakgrunnsdokumenter, ble det utarbeidet en egen utredningsdel (vedlegg 2) som pekte på noen mulige strategiske satsninger for avdelingen.

Med bakgrunn i dette ble det avholdt et personalseminar 1. og 2. desember 2005. Her ble personalet delt inn i grupper som skulle jobbe med følgende oppgaver:

1. *Formulere en ønsket framtid/et framtidsbilde/en visjon, en visjon som kan ha en mobiliserende effekt på organisasjonen.*
2. *Identifisere GAP'et mellom ønsket framtid og nåtid, og med utgangspunkt i ønsket framtid/visjon (oppgave 1) identifisere strategiske veivalg/handlingsalternativer, for å "tette igjen" gapet mellom nåtid og ønsket framtid.*
3. *Foreslå felles satsingsområder for avdelingen i planperioden 2006 – 2010?*
4. *Foreslå mål/delmål og/eller satsinger i planperioden for ett eller flere målområder*

Etter personalseminaret 1. og 2. desember ble det utarbeidet et forslag til strategisk plan. Dette forslaget ble sendt til samtlige tilsatte på e-post, og til eksterne samarbeidsparter (vedlegg 3), på høring. Internt ble det avholdt et høringsmøte 17. februar 2006.

Med bakgrunn i denne prosessen ble endelig forslag til strategisk plan for perioden 2006 – 2010 utarbeidet.

Det gjøres oppmerksom på at en del av innspillene i prosessen har vært på et mer detaljert nivå enn hva en har valgt å legge strategisk plan på. Det kan derfor være at noen innspill ikke direkte er gjenfinnbare i strategisk plan. Dette betyr ikke at innspillene ikke har vært relevante.

Forslag til vedtak:

Det fremlagte forslag til Strategisk plan for 2006 – 2010 vedtas.

HØGSKOLEN I SØR-TRØNDELAG
Avdeling for lærer- og tolkeutdanning
02.03.06
øst/aom

Forslag:

STRATEGISK PLAN 2006 -2010

Vedtatt av Avdelingsstyret i møte...

Visjon

Vi utvikler profesjoner og erfaringsbasert kunnskap.

Verdigrunnlag

Vår virksomhet er forankret i akademiske og humanistiske idealer med fokus på menneskeverd, likeverd, medvirkning og danning.

Vårt oppdrag

Vi tilbyr forskningsbasert profesjonsutdanning av lærere og døvetolker på bachelor- og masternivå. Våre kandidater utvikler yrkene de går inn i på basis av sin vitenskapelige tenkemåte, robuste kunnskaper, praktiske kyndighet og personlige modenhet.

Vi preger utviklingen nasjonalt innen våre utdanningsområder. På enkelte arenaer bidrar vi innen det internasjonale vitensamfunnet.

Vi støtter samfunns- og arbeidslivets behov for kompetanse gjennom allsidig opplærings- og utdanningstilbud, som utvikles i nært samarbeid med våre partnere.

Satsingsområder

- Fagdidaktikk
- Tilpasset opplæring, inkludering og flerkulturalitet
- Skoleledelse og skoleutvikling
- Forskning innen tegnspråk og tolking

Utdanning

Vi skal utdanne utviklingsorienterte yrkesutøvere som samfunnet har behov for. Praksisfeltet skal trekkes aktivt inn i evaluering og nyutvikling av studier og fag. Våre studieprogrammer skal ha en flerkulturell nasjonal og internasjonal dannelsbasis, som styrker kvaliteten på og fornyer kjernevirksomheten. Vår utdanningskvalitet skal sammen med rekrutteringstiltak sikre at vi har minst 2 førsteprioritetssøkere til hver studieplass. Vi skal ha en brei, allsidig fagportefølje innen lærerutdanning. Økt utdanningskapasitet er et nødvendig vilkår for å utvikle nye masterstudier.

Strategier – bachelornivå

- Tilby påbygningsstudier til masternivå uten tidstap
- Sikre ressurser til faglig nyutvikling gjennom budsjettavsetninger, og relevans ved å trekke inn praksisfelt og studenter i alle ledd av arbeidet
- Være faglig aktiv i samarbeidet om yrkesfaglærerutdanning og Bachelor for 2-språklige faglærere.
- Starte opp minst 4 nye engelskspråklige studietilbud
- Sikre et flerkulturelt perspektiv innen alle fagområder og i praksisfeltet.

Strategier – masternivå

- Utvikle egen master innen tegnspråk
- Vurdere og eventuelt utvikle egen master innen det pedagogiske fagfeltet
- Utvikle nye felles masterstudier med andre læresteder
- Evaluere nåværende mastergradsavtaler med andre institusjoner, blant annet med tanke på fellesgrader
- Føre tilbake kunnskap og kompetanse fra masternivå til vår øvrige virksomhet

Læringsmiljø og studiekvalitet

Vi skal ha et stimulerende og krevende læringsmiljø med tydelige krav til studentinnsats. Studiemiøyet skal gjenspeile mangfoldet i det norske samfunnet. Våre kandidater skal være i stand til å analysere egen yrkespraksis.

Strategier

- Øke studentenes energistrøm til studie- og læringsprosesser
- Bruke studenter og praksisfeltets innsikt og engasjement i utviklingen av det samlede læringsmiljøet
- Rekruttere studenter med ulik kulturell bakgrunn
- Bruke kvalitetssystemet som et sentralt verktøy i utviklingen av læringsmiljøet og studiekvaliteten
- Øke kvaliteten på alle fagstøtte- og informasjonstjenester, og utvide ressursrammen for rekrutteringstiltak

Forskning, utvikling og formidling

Vi skal produsere og dokumentere forskning og utviklingsarbeid som møter behov i samfunns- og arbeidsliv. Aktivitetene skal utvikle våre utdanningsfelt og profesjonene vi utdanner til. Vitenskapelig publisering skal tillegges spesiell vekt. Bruker- og allmennrettet formidling skal økes. Vi skal ha 3 millioner i årlige eksterne forskningsbevilgninger.

Strategier

- Prioritere praksisrettet forskning, og større og tverrfaglige prosjekter
- Vie spesiell oppmerksomhet til forskning og utviklingsarbeid innen tegnspråk og tolking
- Ha en strategisk styring av våre egne forsknings- og utviklingsressurser
- Øke fagfellebedømte publiseringer markant

- Bygge opp robuste forskningsmiljøer, og øke fokus om forskning og utvikling gjennom egnede fora, kursing, erfaringsoverføringer og støttestrukturer
- Bedre mulighetene for kontinuerlig forsknings- og utviklingsarbeid i perioder av arbeidsåret
- Vurdere og eventuelt bidra til å starte opp et nasjonalt skrivesenter
- Øke utvekslingen av tilsatte med utvalgte utenlandske læresteder
- Øke våre bidrag i den offentlige debatten
- Bygge opp internasjonale nettverk

Samarbeid med samfunns- og arbeidsliv

Vi skal møte samfunns- og arbeidslivets utviklingsbehov med oppdatert og relevant kompetanse. Vår virksomhet skal være en viktig ressurs for regionale og nasjonale profesjonsområder. Faglig utviklingsarbeid skal gjøres i samråd med makkere i praksisfelt og arbeidsliv. Vi skal være et prioritert valg ved kjøp av tjenester innen våre fagteiger. I 2010 skal vi ha inntekter som tilsvarer 20% av ordinære bevilgninger.

Strategier

- Styrke samarbeidet med samfunns- og næringsliv gjennom nettverk, langsiktige avtaler og omdømmebygging
- Videreutvikle og tilby desentrale og fleksible etter- og videreutdanningstilbud
- Bruke den utadrettede virksomheten systematisk som kilde til intern kompetanseoppbygging
- Videreutvikle organiseringen og den tekniske infrastrukturen rundt den utadrettede virksomheten
- Videreutvikle rutinen for å inngå, avslutte og evaluere samarbeid med eksterne samarbeidsparter sammen med virksomhetsnivået

Kompetanse- og organisasjonsutvikling

Vår organisasjon skal være en utviklingsarena for medarbeidere, studenter og samarbeidspartnere. Vi skal tilby et godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø. Kritiske indikatorer skal være kvalitetsutvikling, service, omstillingsevne og omdømme. Vi skal være en tydelig aktør innen våre kompetanseområder regionalt og nasjonalt. Gjensidig kompetanseutvikling med fag- og kompetansemiljøer skal sikres gjennom utstrakt samspill. I 2010 skal vi ha en andel på 60% førstekompetanse, derav 7-8 tilsatte på professor-/undervisningsdosentnivå.

Strategier

- Ha kompetanseutviklingsplaner for fagmiljøene
- Utvikle hensiktsmessige arenaer for erfaringsoverføring og kunnskapsdeling
- Forankre tilsattehospitering i praksisfeltet som ordinær aktivitet
- Stille krav om tospråklig fagkompetanse ved tilsetting
- Organisere våre fagmiljøer i større faggrupper
- Sikre bredde og tyngde i studietilbud gjennom samarbeid med læresteder og praksisfelt
- Videreutvikle det administrative støtteapparatet slik at det fungerer optimalt i forhold til kjernevirksomheten

Strategy is like trying to ride a bicycle while you're inventing it.
Igor Ansoff

**Høgskolen i
Sør-Trøndelag**

**Strategisk plan for
Avdeling for lærer- og tolkeutdanning
2006 – 2010**

UTREDNINGDEL

28.02.2006

Innhold:

1	Organisasjon.....	8
	Mulig strategiske valg	10
2	Tegnspråk og tolk.....	10
	Mulig strategiske valg	11
3	Allmennlærerutdanningen.....	11
	Mulig strategiske valg	13
4	Internasjonalisering/Flerkulturalitet	13
	Mulig strategiske valg	15
5	Eksternfinansiert virksomhet.....	16
	Mulig strategiske valg	17
6	Forskning og utvikling	17
	Mulig strategiske valg	18
7	Mastergradstilbud.....	19
	Mulig strategiske valg	20
8	Nye studier	20
	Mulig strategiske valg	21

Organisasjon

Profil

I SWOT-analysen vurderes det som en styrke at avdelingen bedriver verdimessig danning. Vurderingen av dette som styrke forsterkes i NOKUTs midtveisrapport for evaluering av allmennlærerutdanningen, hvor NOKUT på et generelt grunnlag etterlyser "danningsperspektivet".

Kompetanse

Avdelingen har gjennomgått en betydelig formalkompetanseheving de 5-6 siste årene. Undervisningspersonalet vurderes å ha høy faglig/vitenskapelig kompetanse. Kompetansen er imidlertid ujevnt fordelt mellom fagseksjonene (vedlegg 1). Videre ser en at avdelingen har en klar overvekt av førsteamanuenser blant de med førstekompetanse, og at andelen doktorgradsstipendiater er svært høy.

Avdelingen vurderes å ha god kompetanse og faglig styrke, spesielt innenfor matematikk- og norsk fagdidaktikk. Innen de sistnevnte fagområdene er avdelingen akkreditert til å gi mastergradsutdanninger. I tillegg har avdelingen fire mastergrader som tilbys i samarbeid med andre NTNU. Avdelingen bør utnytte mulige synergieffekter rundt mastergradene, og legge til rette for en kunnskapsutvikling tilbake til grunnutdanningene, og mot videreutdanningsmarkedet.

Fagmiljø

Som det fremkommer under SWOT-analysen til allmennlærerutdanningen har avdelingen flere små fag-/kompetansemiljø, seks av tolv fagseksjoner har kun fire eller færre tilsatte. Små fagmiljø er gjerne mer sårbare enn større fagmiljø. Et tiltak for å styrke disse fagmiljøene kan være å inngå fagsamarbeid med tilsvarende eller beslektede fagmiljøer ved andre avdelinger og/eller andre høyskoler.

Det påpekes at avdelingen har få naturlige tangeringspunkter mot tilsvarende fagmiljøer ved andre avdelinger. Finnes det tangeringspunkter med andre fagmiljø internt ved HiST som kan danne grunnlag for fagsamarbeid? Ved en fremtidig sammenslåing vil dette bli ytterligere aktualisert.

I SWOT-analysen påpekes det at avdelingen i liten grad har klart å oppnå faglige synergieffekter med fagmiljøer ved andre avdelingen, og at det kan ligge muligheter (spesielt for de små fagmiljøene) i dette.

Et annet forhold som rapporteres som en mulig "trussel" for disse fagmiljøene er det økte fokuset på internasjonalisering. Kombinasjonen av norskspråklige studieenheter og et høyt kostnadsnivå i Norge, vil nok medføre at avdelingen i neste planperiode fortsatt vil sende flere studenter ut enn hva som kommer inn.

Personalsituasjon

Alderssammensetningen blant tilsatte innen lærerutdanningen tilsier en betydelig naturlig avgang de nærmeste årene. I løpet av kommende planperiode vil 10 av avdelingens fagtilsatte nå pensjonsalder, ytterligere 14 vil ha rett til å gå av med AFP. Situasjonen tilsier en betydelig nyrekruttering, og utfordrer oss når det gjelder intern kunnskapsoverføring, prioritering av satsingsområder, og graden av fagbredde som vi kan oppebære.

Økonomi

HiST har som kjent en for lav grunnbevilgning, men på grunn av den eksternfinansierte virksomheten har avdelingen likevel et brukbart økonomisk handlingsrom. I tillegg til de grunner som er nevnt under SWOT-analysen for den eksternfinansierte virksomheten er det økonomiske bidraget et viktig argument for en videre satsning på denne virksomheten.

Det påpekes i SWOT-analysen at det å kun ha én lærerutdanning gjør avdelingen potensielt sårbar ved en endring i "søkerstrukturen". Med bakgrunn i de historiske søkertallene er det

imidlertid lite sannsynlig at avdelingen vil oppleve en søkersvikt som truer opptakstallene i kommende planperiode.

I forhold til universitetene vil den felles forskningskomponenten i finansieringsmodellen være til ugunst for høyskolene. Universitetene har et mye tyngre forskningsfokus enn det høyskolene har, og skal ha. For å redusere de negative virkningene av dette bør avdelingen prioritere FoU-arbeid som gir uttelling i forhold til finansieringsmodellen. Dette kan nok, som nevnt under SWOT-analysen for FoU, kreve en heving av FoU-kompetansen ved avdelingen.

Posisjonering

Det tradisjonelle skillet mellom universitet og høyskole er i ferd med å forsvinne. Høyskolene kan akkrediteres for å gi studier opp på doktorgradsnivå, og universitetene blir mer profesjonsrettede og gir yrkesutdanninger. Det siste, at universitetene i større grad kommer inn på høyskolenes domener, er et forhold som avdelingen bør ha noen strategiske tanker rundt. Hvordan vil avdelingen posisjonere seg i forhold til eksempelvis NTNU, UiS og UiA/HiA når det gjelder komplementære studie-/fagtilbud? Skal vi bli så like universitetene som mulig – ta opp konkurransen med universitetene, eller skape noe eget – en ny type organisasjon.

Tradisjonelt har høyskolene primært hatt ett regionalt ansvar, mens universitetene har hatt ett nasjonalt ansvar. Vi ser nå at dette er i ferd med å endre seg. Vi får nå etter hvert nye universiteter med regionale målsetninger, mens høyskolene i større grad har ambisjoner på nasjonalt nivå.

Et annet interessant forhold er at utdanning og forskning etter hvert er blitt internasjonale konkurransearenaer. Dette er en utvikling som vil forsterkes fremover. Hestnesutvalget presenterer i sin rapport noen internasjonale og nasjonale trender innen høyere utdanning, blant annet:

- Europeisk område for høyere utdanning skal realiseres innen 2010.
- Økt konkurranse om studentene.
- Merkevarer- og identitetsbygging blir viktigere.
- Større krav til samarbeid mellom institusjoner.

Hvordan vil avdelingen posisjonere seg i forhold til dette; regionalt - nasjonalt – internasjonalt? Skal vi primært være en regional høyskole som tjener regionen og være et alternativ til universitetene, eller ønsker vi å posisjonere oss ut over regionen – nasjonalt og/eller internasjonalt?

Synliggjøring - profilering

I rekrutteringssammenheng har høyskolen en stor styrke i at den ligger i en av landets største utdanningsbyer. På sin side har dette igjen medvirket til at høyskolen er, størrelsen tatt i betraktning, forholdsvis lite synlig i utdanningsmarkedet. 20 % av de som startet studium ved avdelingen rapporterer at høyskolen var lite synlig når de skulle søke studium.

Et tiltak for å bedre synligheten i utdanningsmarkedet, og for å tydeliggjøre "grensene" mot komplementære universitetstilbud, er å utvikle en "merkevare" for avdelingen. En merkevare som signaliserer viktige verdier for tilbudene ved avdelingen. Merkevarer-/omdømmebygging innebærer mer enn å utarbeide fine slagord, eller en fin visjon.

Merkevaren er blant annet de assosiasjoner en har i hodet når avdelingens navn nevnes, merkevaren er avdelingen sett fra omgivelsenes, de ulike interessentenes ståsted, og merkevaren er de følelser en har for avdelingen. For å oppnå dette må avdelingens verdier og visjon gjennomsyres alt vi gjør, slik studenter, samarbeidspartnere og andre har klare assosiasjoner når avdelingen nevnes.

Intern organisering

Etter ADM2003 opplever *fagstøtte-apparatet* (HA) ved avdelingen at de ofte befinner seg "mellom barken og veden". Her bør eventuelle problemområder defineres og avklares til beste for den faglige virksomheten.

Mulig strategiske valg

For avdelingen som organisasjon synes det å peke seg ut fem forhold som kan være fokusområder kommende planperiode. Dette er:

1. Kompetansehevingplaner. Utvikle individuelle utviklingsplaner for hver enkelt arbeidstaker med ulike kompetansetiltak ut fra organisasjonens og eget behov. Herunder førstelektorsatsning og videre kompetanseheving etter oppnådd førstekompetanse.
2. Fagsamarbeid med andre. Utvide "organisasjonens grenser" når det gjelder fagsamarbeid. Det bør legges til rette for at organisatorisk inndeling i universitet, høgskole, avdeling og seksjon ikke skal kunne defineres som fagmiljøenes "størrelse" og virke hemmende for fagsamarbeid.
3. Synergieffekter mastergrader. Det at avdelingen har egne mastergradsutdanninger bør resultere i en tilbakeføring av kunnskap til de øvrige studieenheter. En bør i all studie-, arbeids- og kompetanseplanlegging vurdere hvorvidt synergieffekter fra mastergradsstudiene kan tilbakeføres til resten av avdelingens virksomhet.
4. Faglig støtteapparat. For at kjernevirksomheten, den faglige virksomheten, skal kunne utøves på en best mulig måte er det viktig at det faglige støtteapparatet fungerer optimalt i forhold denne virksomheten. Behov og problemområder forbundet til det faglige støtteapparatet må kartlegges, årsaker identifiseres og tiltak iverksettes.
5. Merkevarebygging. Avdelingen bør i kommende periode utvikle en merkevare for den virksomheten den driver, og arbeide målrettet mot at denne gjennomføres alt vi gjør. En koordinering mot sentralt nivå ved HiST bør vurderes. Dette spesielt med tanke på en fremtidig samlokalisering.

Tegnspråk og tolk

Rekruttering

Nasjonalt er det et stort underskudd på studietilbud for døve studenter, minoritetsspråklige døve, og for etter- og videreutdanning innen tegnspråk og tolk. Avdelingen har stor søkning til studiene innen tegnspråk og tolk, og opplever en stor etterspørsel etter studieenheter via avdelingens eksternfinansierte virksomhet.

Styrker - svakheter

I følge SWOT-analysen har Tegnspråk- og tolk en sterk nasjonal posisjon innen sitt fagfelt. Avdelingen vurderer selv å ha en sterk og god realkompetanse innen tegnspråk og tolk, men at enheten har en lav formell kompetanse. Det tekniske utstyret, og studentenes tilgang til dette, vurderes som svært bra.

Det rapporteres som en svakhet at det er stor mangel på teori innen norsk tegnspråk og flere disipliner i tolkeutdanningen. Dette kan sees i lys av svært liten forskning innen norsk tegnspråk.

Teknologiske utviklingstrekk

Det rapporteres få eksterne trusler for fagområdet. Det som trekkes frem at ny teknologi som CI kan føre til en nedprioritering av tegnspråk, men at dette er lite aktuelt i den kommende planperioden. Dette vil derfor ikke vektlagt i det videre arbeidet med strategisk plan.

Mulig strategiske valg

Det synes å være to eksterne muligheter som peker seg ut innen fagfeltet. Dette er:

1. Nye studietilbud. Ut fra SWOT-analysen kan det være fristende å utvikle flere studietilbud, spesielt etter- og videreutdanningstilbud for døve. Imidlertid vil svakheten ved manglende forskning og manglende teorigrunnlag kunne forsterkes dersom avdelingen ensidig utnytter den store etterspørselen etter studietilbud for døve.
2. Forskning og utvikling. I et langsiktig perspektiv kan det hende at det vil være mest gunstig for avdelingen å ha sitt hovedfokus i kommende planperiode på forskning og utvikling. Dette fordrer imidlertid at den formelle kompetansen innen fagområdet styrkes, og da spesielt til førstestillingsnivå og høyere. Ved å styrke den formelle kompetansen, vil avdelingen i større grad bli i stand til økt forskning og teoriutvikling innen området. I sin tur vil dette gi grunnlag for et enda bedre og bredere studietilbud.

En slik prioritering/satsning vil være med på å styrke, og befeste, den sterke nasjonale posisjon avdelingen har innen fagfeltet betraktelig.

Avdelingen bør ikke ensidig satse på det ene eller det andre, men velge et overordnet fokus for kommende planperiode.

Allmennlærerutdanningen

Rekruttering

Som ved tolkeutdanningen har avdelingen også svært god søkning til allmennlærerutdanningen.

Praksis

Utdanningen har et nært samarbeid med praksisfeltet. En rekke FoU-prosjekter er knyttet direkte opp mot praksisfeltet. Teori knyttes til praksisfeltet i stor grad innenfor flere fag, og avdelingen vurderer selv å ha kommet langt i å utvikle en god og helhetlig praksis i utdanningen. Det siste året har flere faglige tilsatte hospitert ved praksisskoler. Det vurderes likevel slik at ikke mange nok faglærerne har gode nok kunnskaper om praksisfeltet.

Studentinnsats

Det er en oppfatning av at studentene arbeider jevnt utover semesteret i forbindelse med obligatoriske arbeidskrav og mappeinnleveringer, og at studentene viser spesielt stor innsats i praksisperiodene. Det rapporteres likevel at det synes å være en lite forpliktende læringskultur blant studentene. Studentene leser lite faglitteratur og penumbøker, og viser relativt liten innsats når det gjelder forberedelse og etterarbeid i forbindelse med undervisning. (I Høgskolens strategiske plan er normert studieinnsats definert til 1600 timer fordelt på minimum 40 uker for 60 studiepoeng.)

Valgfri del

Avdelingen har flere små fag-/kompetansemiljø. Hele seks av avdelingens tolv fagseksjoner har kun fire eller færre tilsatte. Dette er alle fagmiljø som har sine studieenheter lagt til 3. og 4. studieår ved allmennlærerutdanningen. Det rapporteres i SWOT-analysen at dersom den sviktende rekrutteringen til utdanningen ved en rekke andre høgskoler medfører at disse dreier utdanningskapasiteten mot etter- og videreutdanningstilbud, og da spesielt mot nettbaserte tilbud, vil dette medføre økt konkurranse om "våre" 3. og 4. år-studenter.

En slik utvikling vil kunne oppfattes som ekstern "trussel" for utdanningens valgfrie del og de små fagmiljøene.

Kompetanse

Avdelingen har høy og god kompetanse innen en rekke fagområder. Det er imidlertid en relativt liten andel av de med 1. kompetanse eller høyere som underviser ved allmennlærerutdanningen. Dette vurderes i SWOT-analysen som en svakhet for utdanningen.

Internasjonale utviklingstrekk

OECD-prosjektet *Teachers Matter: Attracting, Developing and Retaining effective teachers* ser på ulike sider ved lærerutdanningen og lærerutdanningspolitikken i 25 land.

I prosjektrapporten kan vi blant annet lese at:

- En av hovedutfordringene for myndighetene for å møte behovene fra kunnskapssamfunnet er hvordan en skal ivareta lærerkvaliteten og sikre at alle lærerne er engasjerte i løpende profesjonslæring.
- Det er en økende interesse i å utvikle skolene som lærende organisasjoner, og på måter hvor lærerne deler sine kunnskaper og erfaringer mer systematisk.
- Et livslangt læringsperspektiv for lærere medfører at man i de fleste land må ha økt fokus på å støtte lærerne i deres tidlige yrkeskarriere, og tilby incentiver og ressurser for deres kontinuerlige yrkesutvikling. Grunnutdanningen, introduksjonen inn i yrket og den yrkesmessig utviklingen må kobles sammen mye bedre enn hva som er tilfelle i dag for å fungere som en ramme for livslang læring.
- Forskning på kjennetegn for effektiv yrkesmessig utvikling tyder på at lærere må være aktive når det gjelder å analysere sin egen praksis i lys av yrkesmessige normer, og deres egne elevers progresjon i lys av normer for elevlæring. Grunnutdanningen må derfor ikke bare tilby undervisning i fagstudier, praksis og pedagogikk, men også trening/kunnskaper i "*research on-the-job*".
- At det generelt vil være mer verdifullt å bedre introduksjonen inn i læreryrket og den yrkesmessig utviklingen enn å øke lengden på grunnutdanningen.
- At i en del land må folk på et svært tidlig tidspunkt etter videregående skole fatte beslutning om de vil bli lærer eller ikke. Dette kan låse dem til en viss karrierevei selv om deres interesse skulle endres, og de vil ende opp i læreryrket fordi det er det deres fullførte studieprogram har kvalifisert dem for. Slike strukturer kan også være til hinder for andre studerende som senere i sine studier ønsker å gå over i lærerutdanningen, eller for personer i andre yrker som innser at de heller vil arbeide som lærer. Mer fleksible studiemodeller vil være viktige for å konsentrere ressursene på de personene som vil være best motivert og egnet til læreryrket.

Hestnesutvalget presenterer i sin rapport noen internasjonale og nasjonale trender innen høyere utdanning, blant annet:

- Internasjonal harmonisering av krav til kompetanse (Ba, MA, PhD)
- Globalt arbeidsmarked.
- Digital hverdag – nettbasert læring og kommunikasjon.
- Større fleksibilitet i studietilbudet (i grunn-, videre- og etterutdanning)
- Økt vekt på livslang læring.

Det store spørsmålet her er i hvilken grad OECD-prosjektet, og de trendene Hestnesutvalget peker på, vil ha innvirkning på kommende lærerutdanningsreformer nasjonalt? Og hvordan betydning/innvirkning dette i så fall vil kunne ha for avdelingen?

- Det har vært en del spekulasjoner om at utdanningen kanskje bør bli femårig. En slik studiemodell vil ikke nødvendigvis støtte opp under rapporten fra OECD. Kan det for eksempel tenkes at lærerutdanningen i fremtiden vil organiseres etter en ordinær 3 + 2 modell?
- Kan det tenkes at hele "praksisår", med veiledning, blir en del av utdanningen?
- Kan det tenkes at det vil kreves yrkeserfaring for å begynne på mastergradsnivået?
- Kan det tenkes at utdanningen blir mer fleksibel, at det blir enklere å få innpasset annen utdanning og yrkeserfaring inn i lærerutdanningen?

Det er få av disse spørsmålene avdelingen kan ta høyde for i strategisk plan innenfor gjeldende rammeplan.

Det avdelingen kan gjøre er å tilby en tettere oppfølging av nyutdannede lærere, gjerne som en del av en videreutdanning. Videre kan avdelingen styrke studentenes forutsetninger for livslang læring (ikke livslang utdanning) ved å gi dem innsikt i lærende organisasjoner, lærende nettverk og forsknings- og utviklingsarbeid.

Mulig strategiske valg

For allmennlærerutdanningen synes det å peke seg ut fem forhold som kan være fokusområder kommende planperiode. Dette er:

1. Praksisnærhet. Videre styrking av samarbeidet med praksisfeltet. Gjerne i form av en tettere oppfølging av nyutdannede kandidater. Bruke praksisfeltet aktivt i utformingen av fagplaner og planleggingen av studiene.
2. Dannelsesaspektet. I følge NOKUTs midtveisrapport for evaluering av allmennlærerutdanningen er studentenes dannelsesprosess et aspekt som sjelden blir ivarettatt i norsk lærerutdanning, dette til tross for at "danning" er et sentralt begrep i rammeplanen. Dette er et aspektet som, iht. SWOT-analysen, vurderes som en av styrkene ved lærerutdanningen. Med utgangspunkt i dette kan dannelsesperspektivet være en "kjernekompetanse" som en strategi kan bygge på, eller noe allmennlærerutdanningen ved HiST kan bygge en profil rundt.
3. Studiets valgfrie del. Med utgangspunkt i finansieringsmodellen vil antall studenter være en viktig faktor for om et fagområde har livets rett eller ikke. Ut fra dette bør det kanskje arbeides for at de "små fagmiljøene" ved avdelingen får flere bein å stå på. Dette kan for eksempel være internett-/samlingsbaserte studieenheter, og engelskspråklige enheter. Gjerne i samarbeid med tilsvarende, eller andre, fagmiljø ved egen avdeling, ved andre avdelinger eller ved andre høyskoler.
4. "Kompetansesikring". Kompetanse er kunnskapsorganisasjoners viktigste ressurs. Avdelingen har i dag høy kompetanse innen flere fagområder. Kompetansen er i stor grad personavhengig. Sett i lys av den naturlige avgangen neste planperiode bør fokus fremover være å opprettholde (og videreutvikle) kompetanse innen fagområdene. Aktuelle tiltak kan være:
 - a. en systematisk satsning på kompetanseheving, inklusive en førstelektorsatsning (kompetansehevingsplaner)
 - b. formalisering av hospiteringsordningen
 - c. legge til rette, skape arenaer, for kunnskaps-/erfaringsoverføring
5. Studiemotivasjon-/innsats. Utdanningen har blant Norges høyeste inntakskvalitet på studentene. Dette tyder på at vi får inn studenter som har en høy motivasjon for å studere. Det vil derfor være viktig at vi klarer å opprettholde denne høye motivasjonen utover i studiet. Læringsmiljøet ved avdelingen bør ut fra dette kjennetegnes ved at det er stimulerende og krevende med tydelige krav til studentinnsats.

Internasjonalisering/Flerkulturalitet

Nye krav til dagens/fremtidens yrkesutøvere

Vi ser et stadig økende internasjonalt og multikulturelt samfunnsliv. I dette samfunnet vil blant annet følgende forhold være med på å stille nye krav de yrkesutøverne avdelingen utdanner:

- Det kan være store forskjeller i ulike kulturers syn på kunnskap, læring og formidling.
- Mangel på gjensidig forståelse av hverandres kulturelle bakgrunn kan bidra til rasistiske holdninger.
- Norsk språk vil for mange være et "fremmedspråk".

Gjennom avdelingens internasjonale engasjement skal internasjonal forståelse, flerkulturell kunnskap og -kompetanse utvikles, slik at utdannede kandidater kan utnytte disse forholdene på en konstruktiv og positiv måte i de yrker de går inn i.

Norge – et flerkulturelt samfunn

Pr. 1. januar utgjorde førstegenerasjonsinnvandrere eller personer født av utenlandsfødte foreldre 8 % av Norges befolkning, fordelt på 200 nasjonaliteter. 265 000, eller 72 prosent, av personene i innvandrerbefolkningen hadde ikke-vestlig opprinnelse, og disse utgjorde 5,7 prosent av den norske befolkningen ved inngangen til 2005. Om lag 61 000 av disse kom fra Øst-Europa.

Det er ikke bare Norges innvandrerbefolkning som bidrar til det multikulturelle samfunnet. I tillegg har Norge en egen minoritetsbefolkning, samene, som har sitt eget språk og sin egen kultur ved siden av den norske. Videre kan de hørselshemmede defineres som en minoritetsgruppe.

Internasjonalisering/Flerkulturalitet i studieprogrammene

HiST skal utvikle eller videreutvikle studieprogrammer som gir samtlige studenter, uavhengig om de reiser ut eller ikke, et internasjonalt perspektiv og internasjonal kompetanse – både faglig og kulturelt. Ved avdelingen får studentene slik kompetanse gjennom diverse tiltak/studier, blant annet:

Flerkulturell uke

I allmennlærerutdanningen har studentene i 3. studieår en *flerkulturell uke*. Ved å legge fokuset på det flerkulturelle til en temauke vil en ha et konsentrert fokus på temaet de aktuelle dagene. Erfaringene fra den flerkulturelle uka inneværende studieår viser at studentene etterlyser dette temaet i større omfang og tidligere i utdanningsløpet.

Bachelor for tospråklige lærere

Det er et klart og stort behov for å legge til rette for og forbedre minoritetsspråklige elevers skoleprestasjoner. Mange undersøkelser viser at norske elever, og spesielt minoritetsspråklige elever, kommer til kort i forhold til skolens og samfunnets krav til kunnskaper og kompetanse for eksempel i realfag og lesing. I denne sammenheng ser avdelingen det som viktig at det er kvalifiserte tospråklige lærere i grunnskolen. Studieåret 2005 – 2006 bidrar avdelingen derfor med to halvårsheter i et bachelorstudium for tospråklige lærere i regi av Høgskolen i Norge.

Disse halvårshetene har tidligere ikke vært åpne for ordinære studenter, og har derfor i liten grad bidratt til å forberede de "ordinære studentene" for en flerkulturell arbeidshverdag. Det utprøves nå en 30-studiepoengsenhet, Naturfag 130, hvor studenter med norsk som 2. språk går sammen med *etnisk norske studenter* for å skape et reelt flerkulturelt læringsfellesskap.

Det er fra avdelingen et ønske og behov for å bidra med ytterligere studieenheter i dette studiet. Avdelingen har derfor søkt Høgskolen i Norge om 10 ekstra studieplasser til dette formålet.

Engelskspråklige studietilbud

Avdelingen har for tiden ingen studietilbud på engelsk. Mangelen på engelskspråklige studietilbud kan være en medvirkende årsak til det lave antallet på innreisende studenter. For studieåret 2006 – 2007 er det vedtatt et studietilbud på 30 studiepoeng innen matematikk (MX230) på engelsk. En håper med dette å legge bedre til rette for å motta innreisende studenter.

Studietilbud om andre kulturer

I tillegg tilbyr avdelingen Engelsk 1 og Engelsk 2, hver på 30 studiepoeng. Disse studiene omfatter blant annet utvalgte trekk ved britisk og amerikansk barne-, ungdoms- og voksenkultur, samfunnsliv, institusjoner, politiske og sosiale forhold.

Utteksling av studenter

HiST ønsker å øke antallet utvekslingsstudenter, både inn- og utreisende, og vil utnytte felleseuropeiske virkemidler for å øke mobiliteten. Alle bachelor- og masterprogrammer skal gi studentene tilbud om et studie- eller praksisopphold i utlandet som en del av utdanningen. Det er en målsetning at 10 % av studentene ved HiST benytter seg av et slikt tilbud. Gjennom studieopphold i utlandet vil en i tillegg til å lære fag, også lære fremmede språk og kulturer bedre å kjenne.

For allmennlærerutdanningen er det inngått 20 bilaterale og nettverksavtaler med universiteter og høyskoler i utlandet om internasjonal student- og lærerutveksling, både for rene studieopphold og for praksisgjennomføring. Alle fagplaner knyttet til 3. og 4. studieår i allmennlærerutdanningen har et eget kapittel som omhandler internasjonalisering.

Ved bachelor i tegnspråk og tolkning er det ingen operative avtaler, men det tas sikte på å ha på plass en utvekslingsavtale i løpet av vårsemesteret 2006.

Ved mastergradsutdanningene er det heller ikke inngått noen utvekslingsavtaler. Ved flere av fagretningene vurderes det mulige samarbeidsinstitusjoner, og en håper å ha på plass utvekslingsavtaler i løpet av 2006.

For studieåret 2004-2005 var det kun 2 utenlandske studenter som hadde studieopphold over tre måneder ved avdelingen. Situasjonene var noe bedre når det gjelder utreisende studenter. 27 allmennlærerstudenter hadde studieopphold i utlandet av en varighet på over tre måneder.

Internasjonalt samarbeid/utveksling av personale

Det vurderes som viktig at ansatte ved avdelingen etablerer gode relasjoner til utenlandske læresteder med henblikk på forsknings- og utdanningssamarbeid.

Det er sentrale mål ved HiST at den gjensidige utvekslingen av faglig og administrativt personale med våre samarbeidspartnere internasjonalt skal øke, og at ansatte ved HiST skal etablere gode relasjoner til utenlandske læresteder med henblikk på forsknings- og utdanningssamarbeid.

En rekke tilsatte ved avdelingen er engasjert i aktiviteter i andre land, det være seg innlegg og/eller deltakelse på seminarer, FoU-arbeid og utvekslingsforhold. Det bør legges til rette for at slikt faglig samarbeid blir like naturlig som samarbeid med nasjonale fagmiljø.

Mulig strategiske valg

Innen området internasjonalisering/flerkulturalitet synes det å peke seg ut seks forhold som kan være fokusområder kommende planperiode. Dette er:

1. Flerkulturell klasse.

Et forslag som er kommet frem under strategidebatten er å opprette en flerkulturell allmennlærerklasser med en flerkulturell vinkling, etter "samme" modell som realfagsmodellen. En slik flerkulturell klasse vil trolig medføre at studentene som følger en slik studiemodell for gode forutsetninger for å arbeide i en flerkulturell skole. Ved å opprette en egen flerkulturell klasse er det viktig at dette ikke blir en *sovepute* mht. å ivareta et flerkulturelt perspektiv. De ordinære studentene, som fortsatt vil utgjøre majoriteten av de uteksaminerte lærerne fra avdelingen, vil fortsatt ha behov for kompetanse innen området. Det vil derfor være viktig at en eventuell flerkulturell klasse medfører positive synergieffekter til de øvrige klassene.

2. Flerkulturalitet - gjennomgående perspektiv i grunnutdanningene.

For at flest mulig av studentene i grunnutdanningene skal bli forberedt til å arbeide i et flerkulturelt samfunn bør kanskje flerkulturalitet være et gjennomgående perspektiv i grunnutdanningene. Dette vil ikke nødvendigvis si at alle fag skal ta opp flerkulturelle forhold, men at sentrale aspekter ved det flerkulturelle skal inngå på en eller annen måte i utdanningene.

En del tema tas i dag opp i enkelte fag, mens andre tema muligens kan integreres i fag hvor dette i liten grad tas opp i dag. KRL faget tar i dag opp ulike religioner og

livssyn, samt etikk og filosofi. Norskfaget tar i dag opp forhold som flerkulturelle og flerspråklige elevgrupper. Pedagogikkfaget kan bidra til at studentene får innsikt i ulike kulturers læringssyn.

I tillegg kan det tenkes at deler av praksis styres til skoler med høy grad av flerkulturalitet, etterfulgt av et refleksjonsnotat som spesielt ser på det flerkulturelle i forhold til pedagogikk og didaktikk.

3. *Etter- og videreutdanning.*

Ved å la flerkulturalitet være et gjennomgående perspektiv i grunnutdanningene vil alle uteksaminerte lærere fra ALT ha en grunnkompetanse i forhold til det flerkulturelle. Behovene for denne type kompetanse vil variere fra kommune til kommune. En stor del vil derfor kunne ha behov for en påbygging innen dette temaet. I tillegg vil nok en del tidligere uteksaminerte lærer føle behov for økt kompetanse innen det flerkulturelle området. I så henseende vil avdelingen kunne utvikle etter- og videreutdanningstilbud innen flerkulturalitet.

4. *Flerkulturelt arbeids- og studiemiljø.*

Et annet område som bør kunne vektlegges er å bevisst rekruttere flere studenter og ansatte med ulik kulturell bakgrunn. På den måten vil hele avdelingen, både ansatte og studenter, få et naturlig og praktisk forhold til det å arbeide i et flerkulturelt arbeidsmiljø.

5. *Utvikle flere studietilbud på engelsk.*

Ved å tilby flere studietilbud på engelsk vil avdelingen bedre legge til rette for at studenter fra andre land kan ta deler av sine studier ved her, uten at dette går på bekostning av tilbudet til grunnstudentene. Ved å satse på en rekruttering til disse studiene fra flere land, vil en samtidig få et mer flerkulturelt studiemiljø ved avdelingen.

Eksternfinansiert virksomhet

Avdelingen har en stor eksternfinansiert virksomhet. Dette bidrar til en relativt stor andel av høgskolens totale finansiering. Avdelingens har god kompetanse innen økonomi, regnskap, markedsføring og forhandlinger, og har gode eksterne samarbeidspartnere.

Det mest etterspurte området er innen tolkeområdet. I tillegg er det stor etterspørsel etter enkeltpersoner (enkeltpersoners kompetanse). Dette resulterer imidlertid i at det er relativt få faglige tilsatte som er engasjert i eksternfinansiert virksomhet. Manglende system/arenaer for erfaringsutveksling er et forhold som også fremkommer i SWOT-analysen for den eksternfinansierte virksomheten. Dette er med på å personifisere etterspørselen fra kundene. Det forhold at det er relativt få enheter og personer som benyttes/etterspørres ved eksternfinansierte oppdrag, bidrar til at denne virksomheten er sårbar selv om den er forholdsvis stor.

Infrastruktur

Eksternfinansierte studier oppleves ofte som "dyre" for den som kjøper studieplass. Dette er med på å øke forventningene til studiene og ikke minst til omkringliggende forhold. Det påpekes at PC-parken m/programvare ved avdelingen ikke tilfredsstillende dagens krav. Videre bemerkes forhold som begrenset antall parkeringsplasser. Dette er forhold som kan bidra til redusert tilfredshet fra kundenes side. Avdelingen opplever en økende konkurranse innen det "eksternfinansierte markedet". Dette stiller store krav til profesjonalitet i kontakten med oppdragsgiver og utforming av tilbud. I en slik situasjon vil det være viktig at alle forhold ved de eksternfinansierte oppdragene bidrar til tilfredshet hos kunden.

Organisatoriske føringer

I følge strategisk plan for Høgskolen i Sør-Trøndelag 2005 – 2010 skal

- Den eksternfinansierte virksomheten (enten/eller)
 - øke kompetansen innenfor avdelingens satsningsområder
 - gi et økonomisk overskudd som kan bidra til å finansiere kompetanseheving og FoU
 - bidra til utvikling av regionen på områder som ikke er finansiert over grunnbevilgningen
- Høgskolen skal øke den eksternfinansierte aktiviteten i forhold til næringsliv og private betydelig.
- Høgskolen i Sør-Trøndelag skal øke den eksternfinansierte FoU-virksomheten.
- Når det gjelder etter- og videreutdanning skal vi utvikle desentrale og fleksibel studietilbud både på og utenfor studiestedet.
- Satse spesielt på eksternfinansiert utviklingsarbeid og oppdrag innen rådgiving og veiledning som gir økt formidling til relevante brukere.

Mulig strategiske valg

For den eksternfinansierte virksomheten synes det å peke seg ut fem forhold som kan være fokusområder kommende planperiode. Dette er:

1. Eksfi som del av kompetanseutviklingen. Integrere den eksternfinansierte virksomheten bedre i organisasjonen. Eksfi kan for eksempel tenkes "brukt" systematisk som en arena for kunnskapsutviklingen hos den enkelte.
2. Nettbaserte studietilbud. Sees sammen med mulige strategiske valg for allmennlærerutdanningen. Dette vil kreve mer markedsføring, men studietilbudenes tilgjengelighet og dermed rekrutteringsgrunnlag vil øke.
3. Infrastruktur. For at kundene skal få en best mulig totalopplevelse av "kundeforholdet" til avdelingen bør kvaliteten på all infrastruktur rundt oppdragene kvalitetssikres.
4. Lærende nettverk. En strategi for å møte den økende konkurransen kan være å opprette/inngå i lærende nettverk med skoler/kommuner. Slike nettverk vil kunne danne grunnlag for langsiktige avtaler om eksternfinansierte oppdrag.
5. Langsiktige avtaler. Et tiltak for å få et noenlunde forutsigbart volum på den eksternfinansierte virksomheten kan være å inngå langsiktige samarbeidsavtaler. Ikke bare avtaler om salg av studier og kurs, men avtaler som innbærer samarbeid om bestilling/behovsutredning, studie, kurs og følgeforskning.

Forskning og utvikling

FoU-aktivitet

Avdelingen har mye praksisnært (allmennlærerpraksis) FoU-arbeid, og en stor formidlingsaktivitet.

Avdelingens FoU-prosjekter preges i dag av små individuelle prosjekter uten samarbeidspartnere, mens fremtidige FoU-midler vil prioriteres til større og gjerne tverrfaglige prosjekter. For å kunne dra nytte av fremtidige FoU-programmer fra sentralt hold vil det være viktig å dreie FoU-satsingen mot større samarbeids- og nettverksprosjekter. På landsbasis er svært lite forskning når det gjelder norsk tegnspråk. Med tanke på den sterke nasjonale posisjonen avdelingen har innen dette fagområdet, kan dette være et mulig satsningsområde i kommende planperiode.

Vitenskapelig produksjon

Den vitenskapelige produksjonen vurderes til å være relativ beskjeden. Med tanke på at finansieringssystemet består av en felles "forskningskomponent" med universitetene vil den beskjedne vitenskapelige produksjonen være til ulempe for avdelingen. Mangel på høyt

kvalifiserte interne veiledere pekes på som en forklaringsfaktor til det lave nivået på vitenskapelige produksjoner. Det rapporteres videre at det kan være vanskelig å få tid til sammenhengende FoU-tid, og at FoU-tiden oppleves som en salderingspost som kan benyttes i ledige stunder.

Organisatoriske forhold

Andre interne forhold som fremkommer som hemmende for FoU-arbeidet er mangel på en faglig og administrativ støttestruktur for FoU sentralt ved HiST, og mangelfulle støttestrukturer når det gjelder informasjonsteknologi ved avdelingen.

I følge strategisk plan for Høgskolen i Sør-Trøndelag 2005 – 2010 skal

- Vitenskapelig publisering eller andre former for resultatdokumentasjon vil være et krav for tildeling av FoU-ressurser eller FoU-tid.
- Det skal utvikles kriterier hvor deler av budsjettet tildeles på basis av dokumenterte FoU-resultater.
- Forholdene skal legges til rette for effektiv utnyttelse av FoU-tid i arbeidsplanen.

Nasjonale og internasjonale utviklingstrekk

Hestnesutvalget presenterer i sin rapport noen internasjonale og nasjonale trender innen FoU, blant annet:

- Større konkurranse om forskningsmidlene nasjonalt og internasjonalt – flere og større søknader.
- Større krav til forskningsledelse og effektiv administrasjon.
- Større krav til dokumentasjon av resultater og aktiviteter.
- En vesentlig andel av forskningsmidlene nasjonalt og internasjonalt går til strategisk forskning med krav om samfunnsmessig relevans.
- Større strategiske satsinger og programmer – faglige nettverk nasjonalt og internasjonalt blir viktigere.
- Tverrfaglighet – større krav til å kunne arbeide på tvers av fagdisipliner i nasjonale og internasjonale programmer.

Mulig strategiske valg

For FoU-virksomheten synes det å peke seg ut fem forhold som kan være fokusområder kommende planperiode. Dette er:

1. Øke FoU- kompetansen. Få flere toppstillinger ved avdelingen, med forskningsveiledning og nettverksbygging som deler av ansvarsområdet. Fortsatt arrangere avdelingsinterne kurs innenfor områder som artikkelskriving, vitenskaplig metode og prosjektutvikling
2. Tilrettelegging for FoU-arbeid. Fortsatt arbeide for best mulig rammevilkår for å drive FoU-arbeid, uten at dette går ut over studentene. Herunder nødvendige faglige og administrative støttestrukturer, og nødvendige støttestrukturer for informasjonsteknologi.
3. Praksisrettet forskning. Arbeide for å ligge i tet nasjonalt når det gjelder praksisrelevant FoU-arbeid.
4. Forskning på norsk tegnspråk. Arbeide for å ligge i tet nasjonalt når det gjelder forskning innenfor norsk tegnspråk.
5. Forskning innen mastergradsutdanningene. Arbeide for å ligge i tet nasjonalt når det gjelder FoU innenfor mastergradsutdanningenes fagfelt.

Mastergradstilbud

Utvikling av tilbud om mastergradsutdanning har vært et viktig strategisk mål for høgskolen over lang tid. Mastergradene vil kunne føre til en styrking av de aktuelle fagmiljøene. Ved en god intern organisering vil de også kunne medføre positive synergieffekter for bachelorstudiene.

I høgskolens strategiske plan har styret vedtatt mål som innebærer at vi innenfor tidsrammen for planen skal ha minst 5 mastergradsprogram med egen akkreditering, og i tillegg 8 fellesgrader med andre institusjoner.

Avdelingen har egen akkreditering for to mastergrader, grunnskolens matematikkfag og grunnskolens norskfag. Avdelingen har ingen fellesgrader med andre institusjoner, men har inngått samarbeidsavtaler med bl. annet NTNU for fire andre mastergrader, naturfagsdidaktikk, samfunnsfagsdidaktikk, spesialpedagogikk og skoleledelse.

I følge HS-sak 058-2005 skal fremtidig mastergradssamarbeid med andre institusjoner primært skje ved etablering av felles grader etter bestemmelsene i kapittel 4 i forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler. Ved slike felles grader står de involverte institusjonene felles om det faglige ansvaret, og utsteder graden i fellesskap. Dette gir en langt større grad av faglig jevnbyrdighet enn andre samarbeidsformer, hvor den ene part ofte blir å betrakte som en underleverandør av fagelementer. Når slike grader skal være på høyere grads nivå, vil det være nødvendig å søke NOKUT om akkreditering for den del av utdanningen vi skal stå ansvarlig for. Dette vil gi en noe mer omstendelig prosess i arbeidet med å etablere gradene.

Det vil også være slik at i noen tilfeller vil ikke høgskolen ha den nødvendige faglige kapital for å søke om slik akkreditering. Da vil ordinære samarbeidsavtaler fortsatt kunne være en god løsning.

Høgskolestyret ønsker at det ved videre arbeid med etablering av samarbeid om mastergrad, tilstrebes å etablere dette som reelle fellesgrader, og at mulighetene for å konvertere eksisterende samarbeid til felles grader vurderes.

Avdelingen er for tiden inne i en reforhandling av samarbeidsavtalen om master i spesialpedagogikk, sammen med Høgskolen i Nord-Trøndelag og Dronning Mauds minne høgskole, NTNU. Et punkt i denne reforhandlingen er nettopp å se på muligheten for å konvertere avtalen til en fellesgrad mellom disse institusjonene.

Nye mastergrader

Et sentralt spørsmål angående nye mastergrader er *hvor mange mastergrader kan avdelingen faglig og økonomisk bære?* En mastergrad er forholdsvis ressurskrevende i forhold til studier på bachelornivå. Det kreves et høyere kompetansenivå enn hva som er tilfelle for bachelorstudier, og det stilles større krav til FoU-arbeid innen fagområdene. Dette innebærer bl. annet at en større del av stillingsprosenten til de som underviser på masternivå vil medgå til FoU og en mindre del til undervisning. Samtidig tildeles det en større undervisningsressurs pr. studiepoeng på mastergradsnivå.

På den annen side gjenspeiles de økte kostnadene ved mastergradsstudier i UFDs finansieringssystem, hvor realfagstilbud på høyere nivå kompenseres med 52.000,- kroner pr. 60-studiepoengsenhet kontra 32.000,- for avdelingens bachelorstudier.

Samfunnsvitenskapelige og humanistiske fag på høyere nivå kompenseres med kroner 38.000,- pr. 60-studiepoengsenhet.

I hvilken grad den økte kompensasjonen dekker de reelle merkostnadene er en annen sak. Det vil avhenge av flere forhold, bl. annet antall avlagte studiepoeng, intern organisering og samordning av mastergradene og intern ressurstildeling.

Høgskolen har ikke fått tildelt ekstra studieplasser som følge av mastergradsutdanningene ved avdelingen. Avdelingen har derimot fått omdisponert internt i høgskolen 25 studieplasser i forbindelse med de egenakkrediterte mastergradene.

Med bakgrunn i momentene nevnt ovenfor vil mastergradene kunne, men ikke nødvendigvis, legge beslag på studie-/undervisningskapasitet som ellers ville tilfalt bachelorstudiene. For at avdelingen skal kunne opprettholde et relativt høyt antall mastergrader, samtidig som den faglige bredden i grunnutdanning ivaretas, vil det være viktig å også tenke kostnadseffektivisering ved organisering mastergradsstudiene. Finnes det tema/moduler som kan tas på tvers av masterfordypning, for eksempel en felles metodemodul og/eller en felles didaktikkmodul? Kan studiene organiseres slik at både heltids- og deltidsstudenter kan følge samme studiemodell? Dette er spørsmål som bør sees nærmere på.

Avdelingen har to fullstendige bachelorutdanninger, allmennlærer og tolkeutdanning. Alle mastergradene avdelingen har pr. i dag er påbygning på allmennlærerutdanningen. På sikt bør nok avdelingen ha et mastergradstilbud også innenfor tolkeutdanningen. Videre kan det med utgangspunkt i fagmiljøet størrelse og kompetanseprofil være nærliggende å tenke et nytt mastergradstilbud innen pedagogikkfaget.

Mulig strategiske valg

For avdelingens mastergradssatsninger synes det å peke seg ut fem forhold som kan være fokusområder kommende planperiode. Dette er:

1. Utnytte synergieffekter. Organisere studiene og avdelingen slik at masterstudiene bidrar til en generell kompetanseheving i fagmiljøene, økt undervisningskvalitet og relevans i bachelorutdanningene.
2. Fellesgrader. Arbeide for at eksisterende samarbeidsavtaler konverteres til fellesgrader, hvor ALT akkreditert for sine bidrag, i løpet av planperioden.
3. Samordning. Etablere en "samordnende funksjon" med sikte på å samordne og kostnadseffektivisere organiseringen av mastergradstilbudene.
4. Tegnspråk og tolking. Arbeide med sikte på å sende søknad til NOKUT om akkreditering, og søknad til KD om studieplasser innen utgangen av planperioden.
5. Mastergrad innen pedagogikk. Arbeide med sikte på å sende søknad til NOKUT om akkreditering, og søknad til KD om studieplasser innen utgangen av planperioden.

Nye studier

Avdelingen har pr. i dag to grunnutdanninger, allmennlærerutdanning og tolkeutdanning. Således kan avdelingen sies å være sårbar mot svingninger i disse studienes popularitet. På den annen side er det lite trolig at slike svingninger kommer i kommende planperiode. Med utgangspunkt i den svært gode og stabile søkningen til disse utdanningene er det lite trolig at lavere søkning til disse studiene nasjonalt vil ha stor innvirkning på avdelingen.

Med utgangspunkt i den gode og stabile søkningen til allmennlærerutdanningen og tolkeutdanningen vurderes det ikke som et akutt behov for ytterligere grunnutdanninger. Avdelingen har heller ikke ressursmessig kapasitet til ytterligere grunnutdanninger. Nye grunnutdanninger vil kreve at avdelingen tildeles nye permanente studieplasser.

Med bakgrunn i et nasjonalt behov for en yrkesfaglærerutdanning er HiST og NTNU tildelt nye studieplasser til etablering av slik utdanning. For budsjettåret 2006 har Kunnskapsdepartementet (KD) bevilget midler for å dekke kostnader for forberedelse og utprøving med sikte på oppstart høsten 2007. Med dette vil HiST, sammen med NTNU, få en ny *permanent* grunnutdanning, hvor HiST ved ALT og AFT vil være en viktig bidragsyter.

Mulig strategiske valg

Når det gjelder utvikling av nye studier (eks. mastergrader) synes det å peke seg ut ett forhold som kan være fokusområder kommende planperiode. Dette er:

1. Yrkesfaglærerutdanning. Etablere, utprøve og evaluere en yrkesfaglærerutdanning sammen med AFT og NTNU.

Eksterne høringsinstanser Strategis plan 2006 – 2010

Hørselshemmedes landsforbund

Norges døveforbund

Landsforbundet for kombinert Syns og

Hørselshemmede/Døvblinde

Foreningen Norges døvblinde

Tolketjenesten

Møller kompetansesenter

Klosterbakken alders og sykehjem

Rådgivningstjenesten for hørsels og døvblinde

Eikholdt senter for døvblinde

Trondheim kommune

Malvik kommune

Klæbu kommune

Program for lærerutdanning - PLU

HiNT v/Avdeling for sykepleier-, ingeniør- og lærerutdanning

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)
Postboks 6652 Etterstad,
0609 Oslo
Tlf: 22 63 99 00
hlf@hlf.no

Høgskolen i Sør-Trøndelag
v/ Øyvind Steinslett

Oslo, 28.02.06

Høringsuttalelse på bakgrunn av ”Utkast til strategisk plan 2006-2010, Avdeling for lærer- og tolkeutdanning, HiST”, fra Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

Viser til brev av 13.02.2006 der HLF inviteres som høringsinstans for ”Strategisk plan 2006 – 2010”. Vi takker for denne muligheten til å komme med våre synspunkter.

Om HLF

HLF er organisasjonen for landets 600 000 hørselshemmede. HLF organiserer tunghørte, tinnitusrammede, ménièrerammede, døvblitte, foreldre til hørselshemmede barn, og CI-opererte. Tilsammen har HLF 43 500 medlemmer. HLF tar derfor i denne høringsuttalelsen utgangspunkt i hørselshemmedes tolkebehov, og brukerne er ikke tegnspråkbrukere, men *skrivetolkbrukere*.

Endring i brukergruppen

Flere og flere døve barn (90% av alle barn som fødes døve) og døvblitte voksne CI opereres. CI opererte barn velger ikke tegnspråk som førstespråk, men satser på talespråklig utvikling. Døvblitte voksne som venter på CI ser liten eller ingen grunn til å lære seg tegnspråk. Samlet sett medfører dette at det blir færre og færre med behov for tegntolking, og flere har behov for skrivetolk. Når bruk av skrivetolk øker og blir mer vanlig, øker også brukernes krav til kvalitet på tolkeoppgaven.

Strategisk plan ved HiST

Vi ser at en av HiSTs mål er ”Vi skal utdanne kompetente og utviklingsorienterte yrkesutøvere som samfunnet har behov for”. Dette er en flott målsetning. Innen tolkeområdet betyr dette at man må ta inn over seg den endringen i brukergruppa som skjer. Gjennom det medisinske miraklet som CI er, endrer brukergruppen seg raskt. Det blir færre og færre døve tegnspråkbrukere. Vi har behov for flere skrivetolker, og vi har behov for skrivetolker av høy kvalitet.

Vi leser av den strategiske planen at et satsningsområde for perioden 2006 – 2010 er forskning innen tegnspråk. Vi ber dere med dette å også implementere skrivetolking i dette. Det er viktig å

forske på skrivetolking. Vi vet at det skjer veldig mye på dette feltet, spesielt med tanke på den teknologiske utviklingen og mulighetene dette medfører av fjerntolking.

Døvblitte har fått flere rettigheter, rett til skrivetolk osv, hvilket medfører at døvblitte er mer aktive i dag enn tidligere. En mer aktiv hverdag hos brukergruppen stiller nye krav til tolkingen, både hva gjelder kvalitet og mobilitet på tolken. Derfor er skrivetolking et område som vi mener bør være et eget satsningsfelt under planen for forskning, utvikling og formidling.

Oppsummert er vårt hovedbudskap i denne høringsuttalelsen at den voksende gruppen av skrivetolkbrukere medfører at samfunnet behøver flere skrivetolker. Brukerne stiller høyere krav i dag enn tidligere også, tolkene må kunne tolke raskt og samtidig levere høy kvalitet på tokeoppgaven. For å nå målsetningen om flere skrivetolker av høy kvalitet må utdanningsinstitusjonene gjøre skrivetolking til et satsningsområde.

Vi håper dere tar kontakt hvis det skulle være noe annet vi kan bidra med i fremtiden.

Med vennlig hilsen

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

Ingrid Stenstadvold
Interessepolitisk konsulent

Carina Anita Sjøblom
Tillitsvalgt

SWOT-analyse HiST/ALT

(Sammendrag av SWOT-analyser foretatt høsten 2005 av nedsatte arbeidsgrupper)

Styrker ved HiST/ALT- grunnlag for å bygge videre på..?

- Mye praksisnært FoU-arbeid
- Nært samarbeid med praksisfeltet
- God integrert teori - praksis
- Brukbart økonomisk handlingsrom grunnet avdelingens ekstern finansierte virksomhet
- Gode samarbeidspartnere for oppdragsenheten
- Oppdragsenheten kan tilby "skreddersøm"
- Egen oppdragsenhet, med kompetanse innen økonomi, regnskap, markedsføring og forhandlinger
- Stor ekstern (-finansiert) etterspørsel etter tolkeutdanning
- Etablert styrke innen matematikk- og norsk fagdidaktikk
- God kompetanse og faglig styrke
- Sterk nasjonal posisjon innen tolkeutdanning
- Sterk/god realkompetanse innen tolkeutdanning
- Bra teknisk utstyr for tolkeutdanningen
- Høyt inntaksnivå
- Fysisk nærhet på campus
- Stor formidlingsaktivitet

Svakheter ved HiST/ALT - som bør korrigeres eller unngås eksponert for..?

- Kun én lærerutdanning – sårbar
- Relativt få faglige engasjert i eksternfinansierte virksomhet
- Manglende "merkevare"
- Læringskulturen i ALU er lite forpliktende
- Ujevn kompetanse seksjonene i mellom
- Manglende "system" for kunnskapsoverføring (generasjonsskifte, eksfi)
- Lav formell kompetanse innen tegnspråk og tolk
- Små fag-/kompetansemiljø -> sårbart
- Få med toppkompetanse
- Relativt liten andel undervisning. med 1. komp eller høyere
- Todeling mellom faglige, noen underviser, andre forsker
- Ikke mange nok av lærerne har gode nok kunnskaper om praksisfeltet.
- Mangler kompetansehevingsprogram/-planer
- Fagstøtte-apparatet (HA) ofte "mellom barken og veden"
- Mangler faglige og adm. støttestrukturer for FoU sentralt ved HiST
- PC-parken m/programvare tilfredsstillende ikke dagens krav.
- Mangelfulle støttestrukturer når det gjelder informasjonsteknologi ved avdelingen.
- Mangel på teori i norsk tegnspråk
- Mangel på teori i flere disipliner i tolkeutdanning
- Få naturlige tangeringspunkter mot tilsvarende fagmiljøer ved andre avdelinger.
- FoU-tid en salderingspost som kan benyttes i ledige stunder?
- Relativt beskjedne "vitenskapelig produksjon"

Eksterne muligheter for HiST/ALT - som kan utnyttes..?

• FoU-programmer• Mangel på forskning innen norsk tegnspråk• "Studentforskning" via mastergradene• Stort underskudd på studietilbud for døve• Stort underskudd på etter- og videreutdanning innen tegnspråk og tolk• Minoritetsspråklige døve studenter• Andre bygger ned studietilbud (utvikle nettbaserte inne disse fagområdene)• Synergieffekter rundt mastergradene, kunnskapsutvikling tilbake til BA• Faglige synergieffekter ved samlokalisering HiST• Manglende "danningsperspektiv" i norsk lærerutdanning, jf. Midtveisrapp.

• Eksterne trusler for HiST/ALT - som bør reduseres..?

• Økt internasjonalisering - flere studenter reiser ut enn inn• Høgskoler med svikt i ALU-rekruttering kan dreie utdanningskapasiteten mot videreutdanning. Nett-tilbud kan "ta" studenter fra 3. og 4. studieår.• Mangel på døve søkere• Økt konkurranse på "EksFi-markedet".• Universitetene inn på høgskolenes domener• Felles forskningskomponent med universitetene.• Ytre føringer kan bidra til en ensretting av FoU-produksjonen og at produksjonen for brukerne nedprioriteres• Teknologi. CI kan føre til nedprioritering av tegnspråk